

3. Директива 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку» [електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний портал. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_224 (дата звернення: 10.02.15). - назва з екрану.

4. Шість головних тез проєкту про електронну комерцію, Liga.net, коментар Дмитра Гадомського [електронний ресурс] // Юсцутум: Адвокатское объединение. - Режим доступу: <http://juscutum.com/uk^ontent/шість-головних-тез-проєкту-про-електронну-комерцію-liganet-коментар-дмитра-гадомського> (дата звернення: 10.02.15) - назва з екрану.

Плагіат як вид порушення авторських прав: проблеми відповідальності

Льченко О.В., студент ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Мироненко В.П.*

На сьогодні існує багато проблемних аспектів пов'язаних з охороною права інтелектуальної власності. Одним з порушень цього права є плагіат. З огляду на те, що Україна прийняла курс на європейську інтеграцію, ця проблема набуває все більшої актуальності, адже у країнах Європи першим кроком у подоланні корупції є боротьба з плагіатом [9]. Наприклад, у 2011 р. німецького міністра оборони Карла-Теодора цу Гуттенберга, звинуватили в тому, що в його кандидатській дисертації було 23 порушення авторських прав, і його зобов'язали подати у відставку та сплатити штраф у розмірі 20 тис. євро [5]. У США кожен навчальний курс розпочинається з лекції про необхідність дотримання авторських прав та плагіат, як правильно використовувати цитування та робити посилання [9].

Що ж таке плагіат, і як українське законодавство захищає авторські права від нього? У глумачному словнику української мови зазначено, що плагіат - це привласнення авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання в своїх працях чужого твору без посилання на автора. Твори, написані одними особами, але надруковані іншими під власними прізвищами без змін чи з певною переробкою, повністю або частково - плагіати [8]. У ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» плагіат визначено як оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [1].

Останнім часом набув поширення так званий «маскований» плагіат, який виявляється у компіляції і перефразуванні. Компіляція - це використання твору не в повному вигляді, а частинами, які можуть поєднуватися у різному порядку. Перефразування - це формулювання чужої думки своїми словами. Зрозуміло, що це порушення авторських прав, проте українське законодавство чітко не закріплює відповідальності за такий вид дій. Згідно з ч. 3 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури.

Симонян Ю.Ю., дослідниця в галузі інтелектуального права, пропонує таку класифікацію видів плагіату: повний, частковий, прямий, опосередкований та смисловий. Повний плагіат - це зумисне привласнення авторства на твір у повному обсязі; частковий - використання в усіх працях частин або уривків з чужих творів без зазначення імені автора або без оформлення уривку відповідно до вимог цитування; прямий - передбачає привласнення на чужий твір або уривки, що використані без змін; опосередкований - привласнення авторства на чужий твір або його уривки, що попередньо були видозмінені плагіатором; смисловий - переказ авторського тексту іншими словами [7, с. 152].

В сфері авторського права, порушниками визнаються будь-які фізичні чи юридичні особи, які своїми діями або бездіяльністю порушили закріплені в нормативно-правових актах положення, якими регулюються дані правовідносини Г61. Відповідальність за порушення авторських прав, а саме плагиату визначається Законом України «Про авторське та суміжне право», «Кодексом України про адміністративні правопорушення», Цивільним та Кримінальним кодексами України. Зокрема, у ст. 512 «Кодексом України про адміністративні правопорушення» зазначено: «незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності, привласнення авторства або інше умисне порушення права інтелектуальної власності тягне за собою накладення штрафу від десяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції, обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення» Г21; у п. 1 ст. 442 Цивільного кодексу України твір вважається опублікованим, випущеним у світ, якщо він відображений у загальнодоступних електронних системах інформації. П. 3 ст. 442 закріплює норму: «Ніхто не має права опублікувати твір без згоди автора, крім випадків, встановлених цим Кодексом та іншим законом» Г41; ст. 176 Кримінального кодексу України передбачає: «незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, літератури і мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних, а так само незаконне відтворення, розповсюдження виконань, фонограм, відеограм і програм мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо та відео касетах, дисках, дискетах, інших носіях інформації, або інше умисне порушення авторського права і суміжних прав, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі, - караються штрафом від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, відеограм, програм мовлення та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для їх виготовлення» Г31.

Отже, проблема плагиату в Україні очевидна, особливо це пов'язано з освітньою галуззю, маса курсових і навіть дипломних робіт переписуються, перефразовуються і компілюються. На жаль, наше законодавство має суттєві прогалини у даному питанні, хоча і існують нормативні акти, які регулюють авторські права щодо плагиату, проте вони не мають чіткого визначення і розмежування. Існує плутанина у визначенні самих термінів і в застосуванні відповідальності за порушення авторського права. На сьогоднішній день не існує єдиної системи контролю цієї проблеми. Наприклад, у Франції агенство із інтелектуальної власності, повідомило, що відслідковує діяльність понад двадцяти мільйонів французьких інтернет адрес, і надіслало перше попередження більше пів мільйона користувачам, друге - понад двадцяти тисячам, та більше 10 осіб були викликані для надання пояснень після ігнорування другого попередження Г91. Запозичення такого досвіду та практики європейського законодавства могло б сприяти удосконаленню національного законодавства у сфері захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.93 р. // ВВР України. - 1994. - № 13.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 4 берез. 2013 року: (офіц. текст). - К.: Паливода А.В., 2013. - 284 с.
3. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 4 лют. 2014 року: (офіц. текст). - К.: Паливода А.В., - 2014. - 212 с.
4. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 квіт. 2007р.: (відповідає офіц.. текстові). - К.: Вид. Паливода А.В., 2007.

5. Міністр оборони ФРН К.-Т. цу Гуттенберг тимчасово відмовився від наукового ступеня через звинувачення у плагіаті [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/news/rubric/obvinyayemyy-v-plagiate-ministr-oborony-frg-k--t-tsu-guttenberg-18022011160800>.
6. Панькевич В. М. Плагіат як один з видів порушення авторських прав [Електронний ресурс] / В. М. Панькевич, О. С. Степанова. - Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/>
7. Симолян Ю.Ю. Авторські права, які порушуються внаслідок плагіату / Ю.Ю Симолян // Часопис цивілістики. - 2013. - Вип. 15. - с. 152-155.
8. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://sum.in.ua/>.
9. Юрій Рашкевич: «У нас корупція - це хабар, у них - списування» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.wz.lviv.ua/interview/121213>.